

Clavé, potser no és massa tard

Pintor, escultor, gravador i cartellista, és una de les figures en actiu més importants de l'art català. Malgrat el seu exili francès des del 1939, no ha deixat mai de relacionar-se amb Catalunya. En els seus viatges a Barcelona, però, no sempre se l'ha anat a rebre amb un ram de flors.

Daquí a uns mesos, Antoni Clavé entrarà al despatx del rector de la Universitat de Barcelona, Josep M. Bricall, i, tal com va fer Salvador Espriu en una ocasió semblant, rebrà, en privat i sense cap barret de serrells, el títol d'Honoris Causa de la Universitat.

Aquest episodi, que encara ha de tenir lloc però que ha estat confirmat per la Universitat (Bricall i Clavé s'han posat d'acord per telèfon) representarà un reconeixement a l'obra i la figura dels que molts consideren el pintor català més important en actiu, una importància que no sempre ha tingut traducció en les actuacions dels que governen. Podríem dir que Clavé no ha estat un artista oficial però ell mateix, generós i emocionalment lligat de cor al país, preferiria dir que ha estat "poc comprès".

Actualment, Antoni Clavé viu als afores de Saint-Tropez, al cap Saint-Pierre, en una casa que els darrers anys ha vist com les visites institucionals provinents del sud han augmentat, sobretot per part de la primera línia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

"Anem força sovint a visitar Antoni Clavé", ha explicat a EL TEMPS Josep Miquel Garcia, delegat d'Arts Plàstiques del Departament de Cultura, "tant jo mateix com el conseller, sobretot des de l'exposició-homenatge que va fer-se al Palau Robert l'any 90. A més, el portem a totes les exposicions que fem a l'estranger, a Mèxic, a Hongria. Tot el que pretenem, però, és integrar-lo, que se senti bé a Cata-

lunya. La nostra relació amb ell no és una negociació, és un diàleg. El nostre interès per ell no és de tipus patrimonial, no anem a solventar cap qüestió que tingui a veure amb la vinguda de la seva obra a Catalunya". Garcia afegeix: "Juntament amb Tàpies, Antoni Clavé ha estat distingit amb la Medalla d'Or de la Generalitat, honor amb el qual solament es distingeix aquelles persones la contribució de les quals al país ha estat molt important".

LA DIMENSIÓ DESCONEGUDA

Aquestes paraules, força clares, no concorden gaire amb els fets consumats perquè de moment, la realitat diu que a Catalunya l'obra de Clavé que hi ha és més aviat minsa. De fet, tot el que hi ha actualment de l'obra de Clavé a Catalunya ha estat per iniciativa única de l'artista.

Si ens remuntem en el temps, l'any 1982, i arran d'una exposició de l'obra gràfica d'Antoni Clavé organitzada pel Centre d'Estudis Catalans a París, l'artista es mostrà disposadíssim a donar a Catalunya la seva obra gràfica. Així ho va fer saber a Víctor Hurtado, responsable de l'exposició de París i a Eudald Solà, aleshores encarregat de promoció exterior de cultura del Departament. Max Canher i l'aleshores delegat d'Arts Plàstiques, Daniel Giralt-Miracle, viatgen a França i parlen amb Clavé sense arribar a cap acord concret.

La donació de l'obra gràfica té lloc, per fi, però la Generalitat no "reacciona" fins l'octubre de 1987 en què se celebra

Antoni Clavé.

ARXIU

un acte per a donar protocol a la deixa que Clavé havia fet. En aquest acte, que presideix Jordi Pujol, un Clavé força emocionat, diu públicament que aquella cessió era només

una part del que volia donar a Catalunya. Tot i mostrar la seva bona disposició, el tema queda despenjat i ningú n'agafa les regnes.

L'episodi següent és el de

l'exposició antològica que la Generalitat organitza al Palau Robert l'any 1990. L'exposició, que es va inaugurar amb la presència del president Pujol, va acabar sent un nou capítol de la sèrie de declaracions de bones intencions que acaben esvaint-se.

A partir d'aquest moment, la

sidència. Carles Solsona, cap del servei tècnic d'Arquitectura del Departament de la Presidència ho explica: "A partir de l'exposició del Palau Robert, el mateix president posa en marxa la que és la filosofia del Departament de Cultura, que el màxim de la seva obra es quedi al país, que no passi

primera obra del fons del futur MACB: *D'ara i d'abans* (1987). Però, per contra, l'obra de Clavé no forma part del projecte de Museu dissenyat per Jean Louis Froment, cosa que ha provocat perplexitat en diversos àmbits culturals de la ciutat.

Eudald Solà és el que ha estat més directe a l'hora de valorar la situació actual: "Tot plegat ha estat una suma de desatencions i descortesies que, en definitiva, el que fan és mostrar la manca total de política cultural al llarg de tots els anys de govern de Jordi Pujol".

L'Ajuntament de Barcelona, per la seva banda, no es pot dir que hagi actuat amb més delicadesa. Així, tot i que el consistori barceloní, l'any 82, va fer l'encàrrec a Clavé d'una pintura-mural per a decorar l'edifici del consistori, l'artista no es va poder posar a treballar en aquesta obra fins l'octubre del 91 en què li van ser comunicades oficialment les mides que havia de fer la tela (6 per 2,30 metres) i l'emplaçament definitiu, el passadís que va del Saló de Cròniques al Saló de Cent.

Un altre episodi de les dificultats amb què s'han trobat les obres de Clavé a Barcelona és el de l'escultura de l'artista al Parc de la Ciutadella. L'escultura, un encàrrec personal de Pasqual Maragall, no ha funcionat mai com Clavé havia previst —dues rodes han d'estar en moviment— al·legant manca de seguretat.

Actualment, però, sembla que la situació tendeix a canviar. Així, en el cas concret de l'escultura al Parc de la Ciutadella, ja s'ha destinat un equip de tècnics dels diversos departaments afectats que seran els responsables del funcionament de l'estructura. Un grau de coordinació inèdit fins a aquest moment.

Per part de la Generalitat, la situació sembla que es desencalla amb la remodelació de l'antiga sala d'Intervenció de la Diputació situada a l'edifici

del Palau de la Generalitat, sota el pati dels Tarongers. Aquest espai, que va ser remodelat per Puig i Cadafalch serà, un cop acabades les obres, un espai polivalent que es dedicarà a sala de conferències i de recepcions. El projecte preveu un espai anomenat "d'acompanyament" on es volen instal·lar obres de Clavé. "L'obra que voldríem que fos a la sala —declara Carles Solsona— és una part de l'obra que Clavé té a França. Ens agradaria mostrar, per tant, una retrospectiva de diferents èpoques seves. Però en la seva última visita, Clavé es va animar a fer alguna obra especial per a l'espai. Potser la solució final serà mixta".

Per tant, i potser aprofitant l'avinentsa del lliurament de l'Honoris Causa, podrem celebrar que hi ha Clavés als dos edificis més importants de la plaça de Sant Jaume.

LA MÀ PRIVADA

De totes maneres, és clar que la representació de l'artista a Catalunya ha estat promoguda per la iniciativa privada. La Sala Gaspar, paradigma d'aquesta intervenció no-institucional, ha estat també la que ha organitzat algunes de les seves millors exposicions: "Retour du Japon", al juny del 1986, i la de Cartells de cinema, el 1990. Cal recordar també l'impacte que va produir, al febrer de 1989, l'exposició de la col·lecció anomenada "dels reis" a la Galeria de l'antiquari Artur Ramon.

Millor que ningú, la família Gaspar ha viscut totes les alegries i les desesperacions de tot aquest procés ple de malentesos. Ara, semblen significativament més optimistes que mai "és cert que les institucions se n'han adonat tard. Estem però, en un moment de bones relacions tant amb l'Ajuntament com amb la Generalitat. Una vegada fetes les obres, serà un bon moment per parlar del futur".

Xènia Bussé

Una mostra de la seva obra recent, *Composition*, 1987-88

ARXIU

preocupació, fins al moment dispersa, de la Generalitat per l'obra de Clavé passa a un nivell, en principi, més elevat, de decisió amb l'entrada en joc del Departament de Pre-

el que va passar amb Dalí".

Aquesta filosofia, però, no va massa d'acord amb la que practica el futur Museu d'Art Contemporani. Antoni Clavé va cedir la que constitueix la